

Biedrība “Resursu centrs sievietēm MARTA”

Vardarbība ģimenē: vardarbības specifika un sociālā rehabilitācija

Juriste Zane Zvirgzdiņa

19/10/2016

Centrs MARTA

- Kopš 2000.gada
- Atbalsts **~350** vardarbības upuriem **gadā**
- Lielākajā daļā gadījumu **vardarbība ģimenē**; cilvēku tirdzniecības upuru sociālā rehabilitācija, atbalsts prostitūcijā iesaistītajām personām
- Kopš 2015.gada valsts finansēts pakalpojums no vardarbības cietušām pilngadīgām personām

MARTAs struktūra

Pakalpojumu daļa:

Vardarbībā cietušo sociālā rehabilitācija

Interešu aizstāvība:

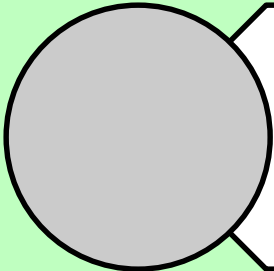
Izmaiņas likumos

Pētniecība:

Prevencija,
Apmācības,
Jauniešu programmas

VARDARBĪBA PRET SIEVIETĒM LATVIJĀ

Fizisku un/vai seksuālu vardarbību no esošā vai bijušā partnera savas dzīves laikā ir piedzīvojušas: vidēji Eiropā 22% sieviešu; vidēji Latvijā – 32% sieviešu

Vidēji katru dienu Latvijā no partnera vardarbības cieš vismaz 115 sievietes = gadā tiek piekauti visi Ventspils iedzīvotāji

67% sieviešu neziņo par vardarbību policijai

Vardarbība ģimenē = ar dzimumu saistīta vardarbība

- Sievietes: 45% no visiem vardarbības gadījumiem notiek ģimenēs

- Bērni: 80% no visiem vardarbības gadījumiem notiek ģimenēs

- Vīrieši: parasti cieš no vardarbības publiskās vietās

- Dzimumu lomas, sabiedrības uzskati un tradīcijas padara sievietes nepasargātas

Vardarbības veidi

sišana, speršana,
pļaukas, raušana aiz
matiem, žņaugšana,
grūstīšana

draudu izteikšana,
apsaukāšana un
noniecināšana,
vajāšana, vardarbīgā
kontrolē

izvarošana, uzspiests
vai vardarbīgs
dzimumakts,
vardarbīga iesaistīšana
seksuālās darbībās,
seksuāla aizskaršana

ienākumu kontrolē,
slēpšana, atņemšana,
cenšanās nepieļaut, lai
partneris gūtu
ienākumus

Vardarbības ģimenē veidi

- 1) **Vara un kontrole** (angļu val. - *battering*): ilgstoša, pastāvīga, lai izveidotu un saglabātu kontroli pār partneri **~90-92%**
- 2) **Pretošanās vardarbībai/aizstāvēšanās**: lai izklūtu no varas un kontroles **~5-8%**
- 3) **Situācijas vardarbība**: izolēti gadījumi, nav vara un kontrole, pamatā psihiskas saslimšanas vai apreibinošu vielu atkarība **~1-3%**

FIZISKA VARDARBĪBA SEKSUĀLA

VARA UN KONTROLE

SPAIDU UN DRAUDU LIETOŠANA

Sievietes ietekmēšanas draudu izteikšana un (vai) īstenošana

- šķiršanās, pašnāvības un sociālo dienestu uzsūtīšanas draudi
- apsūdzības atsaukšanas prasības • nelikumīgu darbību uzspiešana.

IEBIEDĒŠANA

Sievietes iebiedēšana ar skatienu, rīcību, žestiem • lietu plēšana • sievietes mantu iznīcināšana • cietsirdība pret mājdzīvniekiem • plātīšanās ar ieročiem.

EMOCIONĀLA CIETSIRDĪBA

Sievietes noniecināšana

- pašvērtējuma pazemināšana
- apsūkāšana • centieni iegavtot, ka sieviete ir nenormāla • psiholoģisku triku izmantošana • pazemošana • vainas apziņas radīšana.

FINANSIĀLĀ ŠANTĀŽA

Šķēršļu likšana sievietes vēlmei iekārtoties vai saglabāt darbu

- finansiālās atkarības veidošana
- konkrētas tēriņu summas piešķiršana • sievietes naudas piesavināšanās • ģimenes budžeta apmēru slēpšana un pieejamības ierobežošana.

IZOLĒŠANA

Sievietes rīcības kontrolēšana, tikšanās un sarunu biedru, literatūras, pārvietošanās ierobežošana • sievietes socializēšanās iespēju ierobežošana • rīcības pamatošana ar greizsirdību.

VĪRIEŠA PRIEKŠROCĪBU IZMANTOŠANA

Sievietes nostādīšana kalpones lomā

- vienpersoniska lēmumu pieņemšana
- uzdošanās par „kungu un ķēniņu”
- vīrieša un sievietes lomu noteikšana.

BĒRNU IZMANTOŠANA

Sievietes vainošana par bērniem • bērnu kā ziņnešu izmantošana

- apmeklējumu izmantošana, lai uzmāktos sievietei
- bērnu atņemšanas draudi.

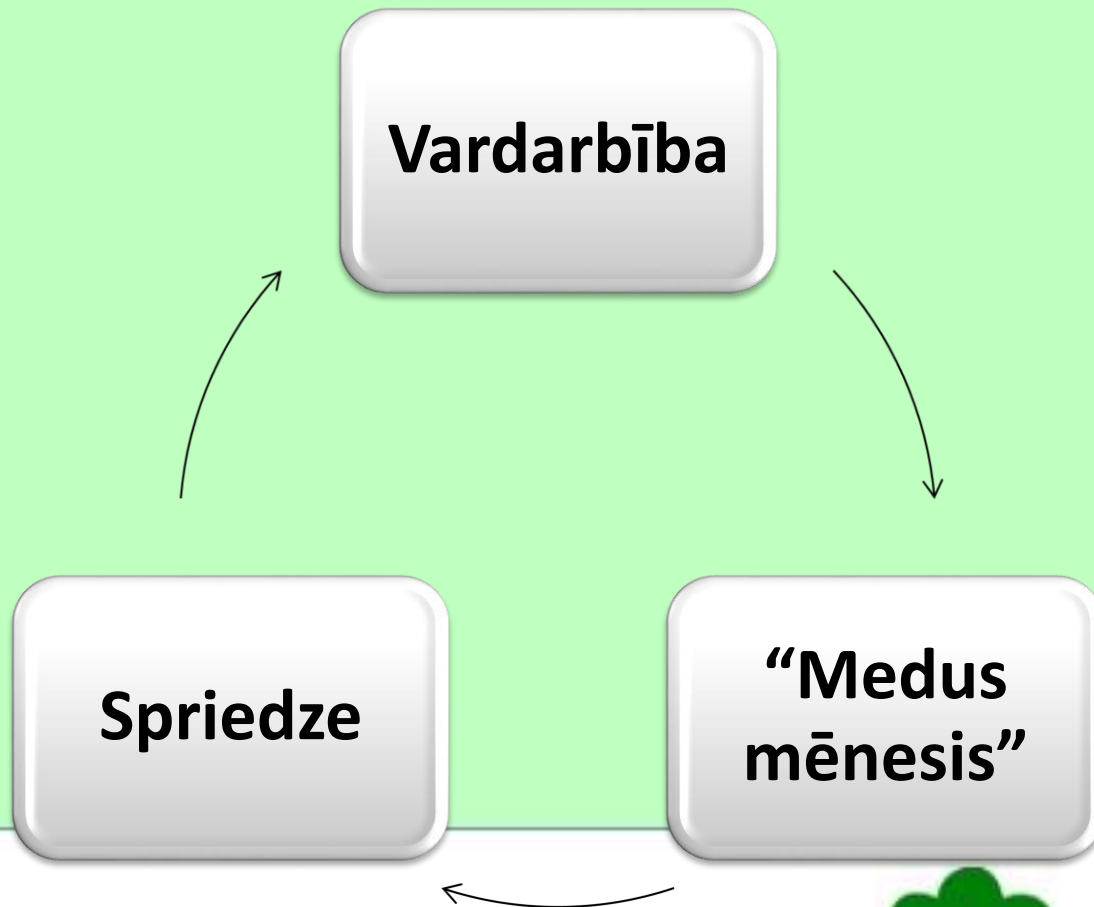
VAINAS MAZINĀŠANA, NOLIEGŠANA UN NOVELŠANA

Cietsirdīgās izturēšanās un sievietes šajā sakarā izteikto bažu ignorēšana

- cietsirdīgās izturēšanās noliegšana
- vainas novelšana par cietsirdīgo izturēšanos • sievietes vainošana cietsirdības izraisīšanā.

FIZISKA VARDARBĪBA SEKSUĀLA

VARDARBĪBAS CIKLS

SABIEDRĪBAS ATTIEKSME

Sievietei jācieš, lai saglabātu ģimeni

Viņa pati izprovocēja

Tā ir ģimenes lieta, nav vērts iejaukties

Viņa vienalga paliks dzīvot ar varmāku

KĀPĒC UPURIS NEPAMET VSARMĀKU?

- Izolācija, kauns un atbalsta trūkums
- Naudas trūkums un mājokļa problēma
- Līdzatkarība un savu vajadzību apspiešana
 - Cerība/mīlestība
 - Bailes un bezspēcība
 - “Es baidījos, ka man atņems bērnus”

He says
it won't
happen
again

marta
RESURSU CENTRS SIEVIETĒM

PAGaidu AIZSARDZĪBA PRET VARDARBĪBU

Policijā:	Tiesā:
Lēmums par nošķiršanu	Lēmums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību
Pamats: Tūlītēji draudi personas dzīvībai, brīvībai vai veselībai	Pamats: Jebkāda veida vardarbība
Lēmumu pieņem nekavējoties	Lēmumu pieņem ne vēlāk kā nākamajā darba dienā (izņēmuma gadījumos – līdz 20 dienām)
Spēkā līdz 8 dienām	Spēkā līdz 1 gadam vai līdz 30 dienām
Pēc policijas lēmuma pieņemšanas var iesniegt pieteikumu tiesā	Pieteikums saistīts ar prasības celšanu tiesā

Pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi

- pienākums atstāt mājokli un aizliegums tam tuvoties;
- aizliegums uzturēties noteiktās vietās;
- aizliegums satikties un uzturēt fizisku vai vizuālu saskari;
- aizliegums jebkurā veidā sazināties (personīgi vai ar citu personu starpniecību);
- aizliegums izmantot personas datus;
- citi aizliegumi un pienākumi.

Atbalsts vardarbības upuriem

- Kopš 2015.gada **sociālās rehabilitācijas pakalpojums** no vardarbības cietušām pilngadīgām personām: 10 + 10 speciālistu konsultācijas (sociālais darbinieks, psihologs, jurists)
- Konfidencialitāte + upuru tiesības izvēlēties pakalpojuma sniedzēju
- **Upuru aizsardzība + Varmāku saukšana pie atbildības**
- Upura interesēs balstīta pieeja

Mediācija?

- “Konvencijas dalībvalstis pieņem normatīvos aktus un veic citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai attiecībā uz jebkādu vardarbību, uz kuru attiecas šī Konvencija, **aizliegtu obligātus alternatīvus strīdu izšķiršanas procesus, tostarp **mediāciju un samierināšanu.****” (Stambulas konvencijas 48.pants)
- Vardarbības ģimenē gadījumos nepastāv pušu vienlīdzība -> nav iespējams sasniegt mediācijas mērķus

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Papildus info

zane@marta.lv

Matīsa iela 49-3, Rīga

www.marta.lv

67378539

marta
RESURSU CENTRS SIEVIETĒM